

Lemondott Kiss Elemér (2. rész)

SAJTÓVISSZHANG

[Political Capital](#)

2003-03-03 12:04

Február 21-én lemondott Kiss Elemér, a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter. Három nappal korábban a Fidelitas nyilvánosságra hozta, hogy az az ügyvédi iroda végezte a Malév Rt. átvilágítását, amelynek részben a miniszter a tulajdonosa, ügyvédi tevékenységét azonban a kormányváltáskor felfüggesztette. Később kiderült, hogy a Forgács és Kiss Ügyvédi Iroda világította át a Nemzeti Autópálya Rt.-t, valamint részt vett a Miniszterelnöki Hivatal felügyelete alá tartozó Közlönykiadó Kft. és a Magyar Nemzet közötti szerződési ügylet lezárásában is. Az is nyilvánosságra került, hogy László András, a Nemzeti Autópálya Rt. vezérigazgatója szintén tulajdonosa az ügyvédi irodának. László Andrást menesztette az NA Rt. éléről Csillag István gazdasági miniszter. Kiss Elemér február 20-án törvényjavaslatot nyújtott be, amely szerint a jövőben a politikai pályára lévő ügyvédek irodái nem kaphatnak többségi állami vállalattól megbízást. Az újabb ügyek kirobbanása miatt a miniszter benyújtotta lemondását, amit Medgyessy Péter miniszterelnök elfogadott. Az új miniszter kinevezéséig Szekeres Imre vezeti a kancelláriát.

Összefoglalás

Kiss Elemér lemondását támogató vagy a Medgyessy-kormányt kritizáló vélemények:

- Kiss Elemér kancelláriaminiszter és ügyvédi irodája esetében nem volt közbeszerzési eljárás, így a történetet joggal lengte körül a gyanú
- Kiss Elemér persze arra hivatkozik, hogy állami posztra történt kinevezésekor felfüggesztette irodai tagságát, de azt mégsem állíthatja, hogy kapcsolatait is felfüggesztette, tulajdonosi jogállását sem függesztette fel, egyszóval magyarázkodásaival egyre reménytelenebbül gabalyodik bele abba a hínáros szövevénybe, amely közéletünknek immár természetes közegéhez tartozik
- február 18. és 22. között eltelt négy nap kellett ahhoz, hogy Kiss Elemér bedobja a törülközőt egy olyan ügyben, amelyről kirobbanása első pillanatában tudni lehetett, mennyire reménytelen, négy nap pedig nagyon hosszú idő – azalatt sokat lehet rontani egy kormányzat hitelén
- a szociálliberális kormány fejének egyetlen percig sem lett volna szabad megvédenie Kiss Elemért: nemcsak azért nem, mert felelőtlenségével éppen Medgyessynek okozta a legnagyobb kárt – hiszen közvetlenül a kormányfő nagy parlamenti beszéde után, mintegy kétségessé tette a korrupcióval szemben meghirdetett eltökéltségét; azért kellett volna azonnal lemondani, hogy ezzel elejét vegyék a miniszterelnök támadhatóságát
- Kiss Elemér még ha ügyvédi munkavégzését minisztersége idején szüneteltette is, tulajdonrészét nem adta el, így az iroda állami megbízásainak tulajdonosként haszonélvezője lett; a Fidesz–MPP is mindenekelőtt a választók által korrupciógyanúsak ítélt ügyeken bukott meg: Simicska Lajoson, Wermer András birodalmán, az Orbán-bányákon, az Országimázs Központon, a Happy End Kft.-n, Várhegyi Attila 'hűtlen kezelésén', és így tovább
- számos jel utal azonban arra is, hogy a kancelláriaminiszter 'vezéráldozat' volt egy szocialista párti hatalmi játszmában, amely a Miniszterelnöki Hivatalban zajlik a 'Köztársaság tériek' és a párton kívüliek között, a kancelláriaminiszter erkölcsileg kifogásolható ügyei pedig kapóra jöttek mindehhez
- a lakosság csupán egynegyede tartja elfogadhatónak, hogy egy miniszter rész tulajdonában álló ügyvédi iroda állami megrendeléseket kapjon, a többség szerint ez elfogadhatatlan; ez utóbbi véleménnyel ért egyet a Fidesz–MDF-szavazótábor túlnyomó többsége, de a kormánypártiak körében is ez számít a többségi véleménynek

Kiss Elemér lemondását ellenző vagy az Orbán-kormányt kritizáló vélemények:

- ha az MSZP köreiben valamelyikük egy tisztességtelen ügyleten lebukik, akkor annak többnyire

tisztos visszavonulást biztosít a pártja, mehet vissza pénzt keresni a magánszférába, viszont ha a Fidesz köreiben bukik le valaki, akkor azt a hatalom a törvényeknek és előírásoknak fittyet hányva nemcsak megvédi, hanem maffiózómentalitással meg is fenyegeti mindazokat, akik az ügyet nyilvánosságra hozták vagy tisztázását szorgalmazzák

A **Magyar Hírlap** álláspontja szerint (Két férfi, két eset, Magyar Hírlap, 2003. február 25.) „a két eset hasonló, de mégsem ugyanaz. Tény, hogy Csillag István régi cége, a Pénzügykutató Rt. mintegy 30 millió forint értékben megbízást nyert a gazdasági tárcától, ahol Csillag miniszter. A pályázat azonban nyilvános közbeszerzés volt, bárki benevezhetett, s a bírálóbizottságnak a miniszter nem volt tagja. Az is tény, hogy a kutatóintézetek – így a Pénzügykutató is – rendszeresen dolgoznak a különböző kormányzati szervezeteknek – így volt ez a Fidesz vezette kormány alatt is. Akkor a gazdasági miniszter Matolcsy György volt, aki valamikor szintén dolgozott a Pénzügykutatónál. **Kiss Elemér kancelláriaminiszter és ügyvédi irodája esetében nem volt közbeszerzési eljárás. Így a történetet joggal lengte körül a gyanú.** Persze mindenhol lehet csalni, akár a közbeszerzéseknél is. Ha valaki csalást gyanít, módja van jogorvoslatot kérni, míg a pályázat nélküli megbízásoknál erre nincs mód. Ez a történet azonban ismét csak arra világít rá, hogy a kormány által elhatározott ún. üvegzsébkormányt minél előbb meg kell valósítani. **A korrupció ellen ugyanis a legjobb védekezés a nyilvánosság.** Ha a pályázók, az állami pénzből így-úgy részesedők tudják, hogy az állami pénz útját a nyilvánosság bármikor ellenőrizheti, biztosan gondjuk lesz a törvényes eljárásra. Ha már a tenderek kiírásánál kikötik a teljes publicitást, ha az eredményhirdetés nyilvánosan történik, esetleg részletes indoklással is kiegészülve, akkor ismét csökken a tisztességtelen eljárás lehetősége. **Idáig ugyanis az volt a helyzet, hogy az üzleti titok mögé dugva állami pénzek ellenőrizhetetlenné váltak. Ennél jobb korrupciós lehetőséget senki sem kívánhatott volna. S hogy valójában volt-e korrupció, s mennyi volt, az éppen az ellenőrzés hiánya miatt nem tudható. A Medgyessy-kormánynak tehát egyetlen lehetősége van a korrupciós vádak elkerülésére: a nyilvánosság, az ellenőrizhetőség.** Ha ezt föl vállalja, s a gyakorlatban alkalmazza, akkor nem sok gondja lesz a korrupciós vádak kezelésével. Ellenkező esetben? Az lesz, ami az elmúlt napokban történt”.

Eörsi István szerint (A kormányfő hozzászól egy vitához, **Népszabadság**, 2003. február 26.) „néhány napja tudjuk: a miniszterelnökségi főminiszter ügyvédi irodája három állami megbízatást kapott, amióta az említett főminiszter, név szerint Kiss Elemér elfoglalta posztját, ráadásul az egyik megbízatásról nem is mondhatja (noha persze mondja), hogy nem tudott róla, mert ez teljes egészében hivatalának hatáskörébe tartozik, a szerződést ugyanis Kiss Elemér irodája Kiss Elemér hivatalával kötötte. **Kiss Elemér persze arra hivatkozik, hogy állami posztra történt kinevezésekor felfüggesztette irodai tagságát, de azt mégsem állíthatja, hogy kapcsolatait is felfüggesztette. Tulajdonosi jogállását sem függesztette fel, egyszerűen magyarázkodásaival egyre reménytelenebbül gabalyodik bele abba a hínáros szövevénybe, amely közéletünknek immár természetes közegéhez tartozik.** A miniszterelnök mindenesetre az egyedül helyes megoldást választotta, amikor megszabadult kellemetlenné vált miniszterétől”.

Eörsi: „még a Fidesz-kormány idején megírtam többször is: a két legnagyobb párt közt nem az a különbség, hogy az egyik csal, lop, jogtalan előnyökre tesz szert, a másik pedig fair és becsületes. Mindkét pártban működnek nagy étvágyú, gátlástalan bulizók. De **ha az MSZP köreiben valamelyikük egy tisztességtelen ügyleten lebukik, akkor annak többnyire tisztos visszavonulást biztosít a pártja, mehet vissza pénzt keresni a magánszférába, viszont, ha a Fidesz köreiben bukik le valaki, akkor azt a hatalom a törvényeknek és előírásoknak fittyet hányva nemcsak megvédi, hanem maffiózómentalitással meg is fenyegeti mindazokat, akik az ügyet nyilvánosságra hozták vagy tisztázását szorgalmazzák.** Ezt a különbséget plasztikusan szemlélteti Kiss Elemér esete, ha közéleti pályafutásának görbéjét a Fidesz-botrányok hőseinek karriergörbületével hasonlítjuk össze. De támadt ennek az ügynek egy elméleti jelentőségű folyamánya is. Helyes döntését indokolandó a miniszterelnök szembeállította egymással a jog és az erkölcs szféráját, és megállapította, hogy jogi szempontból Kiss Elemér gáncstalan lovag, de a jog és az erkölcs szabályai közül mindig a

szigorúbbat kell figyelembe venni, és ez esetben az erkölcsi szabály a szigorúbb. Más tudósítások szerint még azt is mondta, hogy 'a Kiss és Forgács ügyvédi iroda állami vállalatokkal kötött szerződéses kapcsolata jogszerű, de erkölcsi szempontból elfogadhatatlan'".

Eörsi szerint „Medgyessy Péter most, Kiss Elemér kópéságait értékelve hozzászólt a vitához. Közölte országgal és világgal, hogy valamely politikus vitatható cselekedeteinek megítélésakor az erkölcsi szempontot tartja mérvadónak. Ezzel nem mondott ellent saját korábbi védekezésének. Ő ugyanis már ügynökmúltja lelepleződésekor sem jogi érvekkel próbálta visszaverni a támadásokat, hanem erkölcsiakkal. Azt állította, hogy erkölcsi megfontolásból csapott fel elhárítótisztnek: a haza érdekeit védelmezte a Szovjetunióval szemben. Jogi korlátok gátolták meg, hogy a választópolgárok elé tárja múltját, de maga ez a múlt erkölcsi méltánylást érdemel. Vagyis nem eljárásának jogszerűsége menti őt. Azért nem vált méltatlanná a miniszterelnöki posztra, mert ügynökként is honfiúi buzgalom vezette. Most pedig ezzel teljes összhangban kijelentette, hogy elvi okokból nem ért egyet az olyasfajta érvrendszerrel, amelyet éppen az ő védelmében barkácsoltak össze kiemelkedő és kevésbé kiemelkedő értelmiségiek. Kancelláriaminiszterét erkölcsi indoklással mentette fel. Ezt az eljárást védelmezőinek – ha következetesek – indulatosan el kell utasítaniuk”.

Mészáros Tamás szerint (Akna a kancellárián, **168 Óra**, 2003. február 27.) „miután Kiss Elemér kancelláriaminiszter lemondását a miniszterelnök február 22-én elfogadta, a kormányzati kommunikáció szinte megoldhatatlan feladat elé került: tegyük mindjárt hozzá: ennek oka az első, mégpedig rossz döntés okozta késedelem volt; az a képtelenség, hogy két nappal korábban Medgyessy Péter éppenséggel kiállt a Miniszterelnöki Hivatal vezetője mellett és szóvivője útján közölte, mégpedig Kiss 'jóhiszeműségéhez nem fér kétség', nyilatkozatai pedig azt mutatják, hogy 'helyes következtetésekre jutott az ügy kapcsán'. Ekkor ugyanis – tehát február 20-án – a hírbe hozott miniszter még nem átalította felpanaszolni azt a méltánytalanságot, ami 'volt kollégáit', azaz a Forgács és Kiss Ügyvédi Iroda többi tulajdonosát érte volna, ha őmiatta nem kapnak állami megbízást. Nos, fel sem fogható, miért gondolta bárki, hogy ez a százalmas szöveg a 'helyes következtetés' szinonimája. A kancellária irányítója igazán nem kétéves nyeretlen a politikai pályán, amikor tehát egy fideszes képviselő február 18-án megszéllőztette, hogy a Malév átvilágítását a Forgács és Kiss végzi, a további fejleményekkel minden illúzió nélkül számolnia kellett. Hiszen feltehetően maga Kiss tudta a legjobban, hogy a Malév és a Nemzeti Autópálya Rt. érintettsége után fény derülhet a részben mindmáig tulajdonát képező jogász cég más, úgyszintén közpénzzel gazdálkodó szervezetektől kapott munkáira is. A dátumoknak azon van különös jelentőségük a történetben, mert a kronológiából világosan kitetszik: **február 18. és 22. között eltelt négy nap kellett ahhoz, hogy Kiss Elemér bedobja a törülközőt egy olyan ügyben, amelyről kirobbanása első pillanatában tudni lehetett, mennyire reménytelen. Négy nap pedig nagyon hosszú idő – azalatt sokat lehet rontani egy kormányzat hitelén.** Hogy a miniszterelnök miért hagyta elhúzódní a folyamatot, csak találgathatjuk. Talán tanácsadói okoskodtak úgy, hogy jobban lehet kijönni a dologból, ha nem kezeljük valódi súlyán, hanem azt mondjuk, jogsértés nem történt, az erkölcsre meg ezentúl majd jobban vigyázunk. Elvégre Orbán még ennyit se engedett, amikor a papája bányáügyei vagy például az egykori külügyminiszter, Martonyi János hasonló esetei nyilvánosságra kerültek. Igen, **a szociálliberális kormány fejének épp ezért egyetlen percig sem lett volna szabad megvédenie Kiss Elemért. Nemcsak azért nem, mert felelőtlenségével éppen Medgyessynek okozta a legnagyobb kárt – hiszen közvetlenül a kormányfő nagy parlamenti beszéde után Mintegy kétségessé tette a korrupcióval szemben meghirdetett eltökéltségét. (...) Azért kellett volna azonnal lemondadni, hogy ezzel elejét vegyék a miniszterelnök támadhatóságát”.**

Bozóki András politológus, a CEU és az ELTE docense szerint (Forgács, Kiss & Partners, **Figyelő**, 2003. február 27.) „némi túlzással: az 'állami' Kiss Elemér a 'privát' Kiss Elemérrel kötött szerződést. A kancelláriaminiszter olyan macskához vált hasonlatossá, amely egyszerre akart kint is, bent is egeret fogni. **Még ha ügyvédi munkavégzését minisztersége idején szüneteltette is, tulajdonrészét nem adta el, így az iroda állami megbízásainak tulajdonosként haszonélvezője lett. (...) A Fidesz–MPP mindenekelőtt a választók által korrupciógyánúsnak ítélt ügyeken bukott meg: Simicska Lajoson, Wermer András birodalmán, az Orbán-bányákon, az Országimázs Központon, a Happy End**

Kft.-n, Várhegyi Attila 'hűtlen kezelésén', és így tovább. Ez a privatizáló, korrupciós gyakorlat a jelenlegi kormány alatt csak akkor folytatódhatna, ha a Fidesz és az MSZP kiegyeznének, hogy kölcsönösen nem bántják egymás érdekköreit. Ha a 'keresztapák' hallgatólagos egyezséget kötnének – a hallgatásról. Ez azonban ma már remélhetőleg nem megy. Részben azért, mert az Orbán-korszak 'egészpályás letámadásának' következtében a felek többé nem bíznak egymásban. Ez az a pillanat, amikor – paradox módon – éppen a politikai eliteszoportok közötti bizalom hiánya látszik kedvezni a törvénytisztelő magatartásra épülő jogállamiság megszilárdulásának. A Medgyessy-kormánynak előre kell menekülnie az 'üvegsebű' és 'tisztakezü' demokrácia felé. Csak akkor lehet sikeres, ha azt üzeni: a lenyúlásra épülő vadkapitalizmusnak vége. A program sikerének előfeltétele annak hitelessége, vagyis az, hogy nemcsak a politikai térfél másik oldalán szereplőkre alkalmazzák, hanem saját köreikben is. Ha nemcsak az ellenzék politikusainak 'levadászása' a céljuk, hanem a törvényesség betartása és a korrupció elleni küzdelem. Kiss Elemér kancelláriaminiszter bukása figyelmeztető jel lehetne a kormányoldalon. Vannak, akik megértették az üzenetet, de akadnak, akik nem”.

A **Figyelő** szerkesztőségi cikke szerint (A kancellária vezetőjének, Figyelő, 2003. február 27.) „a kancellária vezetőjének lemondását azért fogadta el a kormányfő, mert úgy ítélte meg, hogy 'az erkölcs és a jog szabályai közül' a részben saját tulajdonában lévő céget állami megrendelésekhez segítő Kiss Elemér nem a szigorúbbhoz igazodott. Ha Medgyessy Péter valóban komolyan gondolja, hogy a törvényekkel és a nyilvánosság erejével küzd a magyar közéletet mérgező korrupció ellen, akkor üdvözlendőek az elmúlt napok döntései. **Számos jel utal azonban arra is, hogy a kancelláriaminiszter 'vezéráldozat' volt egy szocialista párti hatalmi játszmában, amely a Miniszterelnöki Hivatalban zajlik a 'Köztársaság tériek' és a párton kívüliek között. A kancelláriaminiszter erkölcsileg kifogásolható ügyei pedig kapóra jöttek mindehhez.** A választásokat részben éppen pártonkívüliségével és gesztus-politizálásával megnyerő Medgyessy, illetve a szocialista kemény mag összezsapása várható volt, legfeljebb az tűnt kérdésesnek, mikor kerül erre sor. Ezúttal a miniszterelnök kénytelen volt kabinetfőnökével szemben elfogadni az MSZP feltétlen bizalmát élvező eddigi munkaügyi miniszter, Kiss Péter kinevezését. Medgyessynek lesz alkalmja a következő hetekben-hónapokban bebizonyítani: az elvek húzódnak meg Kiss Elemér tiszteletet parancsoló lemondása mögött, nem pedig a hatalmi osztozkodás. A kormánynak nincs más dolga, mint – ahol lehet – a jog és az erkölcs szabályait közelíteni. Az államnak például tartózkodni tanácsos a kormány tagjainak érdekeltségi körébe tartozó cégekkel való üzleteléstől. Ennél is egyszerűbb feladat azonban jogszabályi garanciákat találni a nagyobb átláthatóságra. A kormánytagok egykori és jelenlegi üzleti kapcsolatait, tisztségeit például nemcsak – mint most – kampányszerűen lehet nyilvánosságra hozni. Legjobban ugyanis a szigorú jogszabályokkal, azok betartásával és a nagyobb nyilvánossággal védhető meg a tisztesség és annak látszata is. Ez minden politikai erő saját jól felfogott érdeke, legalábbis, ha nem csupán választást akar nyerni, de hosszabb távon is kézben szeretné tartani a kormányrudat”.

A **Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet** felmérése szerint (In: A közvélemény Kiss Elemér távozásáról, **Népszabadság**, 2003. február 27.) „négy nappal az esemény után a megkérdezettek szűk egyharmada Kiss Elemér ügyét, szűk egynegyedük pedig a Terror Háza előtti tömegmegmozdulást tartotta a hét legfontosabb belpolitikai eseményének. Bár a kancelláriaminiszter lemondása akár az ellenzéki szavazók számára fontos ügy is lehetne, arra elsősorban a kormánypárti szavazók figyeltek: a MSZP és az SZDSZ szavazói ezt az ügyet fontosabbnak tartották, mint a múlt hét összes többi eseményét. Az ügy fontosságában tapasztalható különbségek nem magyarázhatók a különböző pártpreferenciájú szavazók eltérő mértékű tájékozottságával, hiszen Kiss Elemér lemondásáról mind az ellenzéki, mind a kormánypárti szavazók háromnegyede értesült. **A lakosság csupán egynegyede tartja elfogadhatónak, hogy egy miniszter résztulajdonában álló ügyvédi iroda állami megrendeléseket kapjon, a többség szerint ez elfogadhatatlan. Ez utóbbi véleménnyel ért egyet a Fidesz–MDF-szavazótábor túlnyomó többsége, de a kormánypártiak körében is ez számít a többségi véleménynek.** Nincs érdemi véleménykülönbség a két politikai tábor szavazóinak véleménye között Kiss Elemér lemondását illetően: a kormánypártiak 57, az ellenzékiek 69 százaléka szerint egyértelmű, hogy a történetek után le kellett mondania. A lakosság többsége nem fogadja el a kancelláriaminiszter védekezését, miszerint nem tudott az ügyvédi iroda állami megrendeléseiről: az ellenzéki szavazók csupán

egyhatoda, de a kormánypártiaknak is csak kevesebb mint egyharmada feltételezi ezt. Azt azonban viszonylag kevesen gondolják, hogy a miniszterelnök is tudott volna az ominózus megbízásokról, mint ahogy azt is, hogy túl sokáig húzta volna a döntést: a lakosság hattizede szerint körültekintően és határozottan döntött. Az ellenzéki szavazók megosztottak a kérdés megítélésében. Összességében a közvélemény a kormányoldal számára kedvező mérleget vont az ügyről: **a lakosság szűk negyede van azon a véleményen, hogy ez az ügy a kormány korruptségét bizonyítja, míg a lakosság fele úgy érzi, a kancelláriaminiszter lemondása a kormány tisztességességét bizonyítja, mert hasonló ügy miatt korábban egy miniszter sem mondott le.** Az emberek 34 százaléka az Orbán-kormányt tartja a legkorruptabbnak a rendszerváltás utáni kormányok közül, annyian, mint ahányan az összes korábbi kormányt együttvéve. A Medgyessy-kormányt csak a megkérdezettek hat százaléka tartja a leginkább tisztességtelennek, és 11 százalékuk említette a 'második helyen'. Az ellenzéki szavazók is elsősorban az előző MSZP–SZDSZ-kormányt tartják korruptnak, míg a jelenlegi kabinetet épp annyian tartják közülük a legkevésbé tisztességesnek, mint ahányan az Orbán-kormányt”.

Faggyas Sándor: (Kiss fazonigazítás?, **Heti Válasz**, 2003. február 28.) „mi is történt valójában? Példátlan korrupciós ügy – vagy annak a látszata – és példás következetesség? Akkor mitől van az embernek mégis olyan déja vu érzése? Santayana amerikai filozófus sokat idézett mondása szerint, akik nem emlékeznek a múltra, arra ítéltetnek, hogy újra átéljék. Nem emlékszünk már az első MSZP–SZDSZ-kormány klientúrapolitikájára és korrupciós botrányaira? Pedig például **Teller Gyula 1999-es kiváló Magyar Nemzet-beli cikksorozata elég plasztikusan bemutatta, hogy nem volt olyan, a közvagyon vagy az elszerezhető magánpénzeket jelentős mértékben koncentráló hely, amelyre az MSZP-klientúra lelkes pénzkivételi csapatai rá ne vetették volna magukat. Leggyakrabban azzal a módszerrel éltek, hogy a pénz- vagy tulajdonmozgás két pólusa közé saját haszonra dolgozó, jutalékot, sikerdíjat beszedő, szakértő, közvetítő személyt vagy vállalkozást iktattak be, esetleg a döntéshozói hatalmat használták fel, hogy a saját klienseiknek (vagy önmaguknak) kedvezzenek. Ebből a szempontból a Tocsik-ügy paradigmatisztikus értékű, bár csupán a jéghegy csúcsa volt.** A rendszerváltás óta eladdig példátlan botrány miatt az akkori kormányfő a privatizációs minisztert volt kénytelen meneszteni, hiába védekezett Suchman Tamás ezzel a bugyuta mondattal: 'Nem az ÁPV Rt. korrupt, hanem a világ.' Horn Gyula hónapokig ismételgette, hogy 'a kormány és az MSZP nem érintett a Tocsik-ügyben', és 'a leghatározottabban fel kell lépni a korrupciós ügyek tisztázása érdekében'. Hasztalan, mert **1998 májusában bevált Pető Iván SZDSZ-elnök 1996. októberi jóslata, mely szerint a privatizáció tisztátlanságán, a korrupción el lehet veszíteni a következő választást**”.

Faggyas: „talán Kovács László jelenlegi MSZP-elnök emlékezetéből nem teljesen hullott ki az az időszak, hiszen a Kiss-üggyel kapcsolatban azt nyilatkozta, hogy ez olyan botlásnak tekinthető, amely csökkenti az MSZP 2006-os választási esélyeit. **Ma szinte szó szerint ugyanazt mondják a MSZP vezetői, és maga a kormányfő is, amit annak idején Kósáné Kovács Magda: nem elég tisztességesnek lenni, annak is kell látszani. Eközben Kiss Elemér távozásának és a kancellárián történő átalakításnak az igazi okairól, a leplezett, de tagadhatatlan MSZP-n belüli hatalmi harc állásáról szinte semmit nem tudunk.** Annak idején a leváltott Suchman a Népszabadságnak azt nyilatkozta, hogy a Tocsik-ügy egy politikai játszma része, ami arra kellett, hogy őt 'lesöpörjék az asztalról'. Most pedig Kiss Elemér árulja el ugyanott, hogy egy politikai játszma következményeként éli meg a történeteket, és a kancelláriát átvilágító Ron Werber (már megint a szocialisták kommunikációs jolly jokere!) megállapításainak volt köze a MEH átszervezéséhez, bár azt nem tudja, hogy egyúttal az ő távozásához is. Mindenesetre a pártonkívüli ügyvéd és kipróbált közigazgatási szakember helyére az MSZP baloldali tömörülésének erős embere, Kiss Péter lépett, aki rögvést bejelentette, hogy karakteresebbé kívánja tenni pártja politikáját a MEH tevékenységében”.

Tamás Ervin szerint (Észnél kell lenni, **Népszabadság**, 2003. február 28.) „a polgár, aki nincs kiképezve politikai kung-fura, azt gondolná, hogy egyszer csak Martonyi János vesz egy nagy levegőt, és elmondja: ő mit gondol arról a botrányról, amelyik Kiss Elemér állásába került. Annyi belefért hallgatásába, hogy meg kellett várnia, míg az ellenfél tisztázódozatot hoz. Ez már

megtörtént, Martonyi viszont még arra sem veszi a fáradságot, hogy az ügyvédi irodákhoz kapcsolódó, s most felszínre bukkanó tévhiteket oszlassa valamelyest. Az egyik legnevezetesebb polgári egyesület vezetőjeként ő továbbra is csupán a Terror Háza pengéfalát félti, szakmája becsületét nem. Holott ügyvédi irodája pontosan olyan megbízásokat kapott, mint amilyeneket Kiss Eleméré. Kollégája, Horváth Balázs volt annyira tisztességes, hogy nyilatkozatában főlemlítette ezt, úgy magyarázva ki a kimagyarázhatatlant, hogy Martonyi irodája egy patinás nemzetközi lánchoz tartozik, s mint ilyen, megbízása nem hasonlítható a mostanihoz. Ezek szerint nemzetközi irodához tartozni sokkal jobb, mint színmagyart alapítani – a nemzetközi iroda eleve rangosabb, következésképpen szakmailag magasabb színvonalú, erkölcsisége pedig nyilvánvalóan fejlettebb, mint egy Podmaniczky utcai szimpla irodának.”

Tamás szerint „**Kiss Elemér menesztésének okáról is legalább három forgatókönyv létezik, s mindhárom valamelyik párton belüli, no meg párton kívüli erőcsoport számlájára írja a történetek nyilvánosságra hozatalát és a 'kilövési engedélyt'**. Észnél kell tehát lenni. A legkisebb botlásból is esés, törés lehet. A nagy testvértől a legkisebb porontyig mindenki figyel téged. Emiatt talán majd elapadnak az 'ügyek'. Mert senki sem fog megvédeni. Senki nem nyúl a kezéd után. Senki sem lesz tárgylagos. Mert ilyen helyzetben ez lehetetlen. És ennek következményeként jönnek majd az újabb ügyek. A látszat hatalma lassacskán nagyobb lesz, mint a valóságé, s míg az egyik látszat kimagyarázhatatlan –a másokra építve győzni lehet”.